

עלייהו, וקרא לון, ^(שמות ד) בני בכורי ישראל. והכי מפל אילנין, לית תביר בגפן. בנטיעו דיליה תביר, בענבים דיליה תביר, דאינון פתישין בין רגלין. והכי זית זיתים דילה פתישין. בגלותא אמתילו ישראל בהון, הדא הוא דכתיב, ^(תהלים פ) גפן ממצרים תסיע. וכן בגלות רביעאה, ^(ישעיה ה) כי כרם יי צבאות בית ישראל. וכגוונא דא לזית משולים ישראל, ^(ירמיה יא) זית רענן יפה פרי תאר. ובגין דא, ^(תהלים קכח) אשתף כגפן פוריה בירפתי ביתך בניך פשתילי זיתים. סמיה דא לדא, בגין דאינון תבירין בגלותא.

וקורא להם בני בכרי ישראל. וכך מפל האילנות אין שבור כגפן. בנטיעתו שבור, בענביו שבור, שהם פתושים בין הרגלים. וכך זית, הזיתים שלה פתושים. בגלות נמשלו ישראל להם, זהו שפתוב ^(תהלים פ) גפן ממצרים תסיע. וכן בגלות הרביעית, ^(ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל. וכמו זה ישראל משולים לזית, ^(ירמיה יא) זית רענן יפה פרי תאר. ומשום כך ^(תהלים קכח) אשתף כגפן פוריה בירפתי ביתך בניך פשתילי זיתים. סמוך זה לזה, משום שהם שבורים בגלות.

ולבתר דיהון נקיים מגו פסולת, יתקדשון לבי מקדשא, ביין לנסכא על גבי מדבחא, וזיתים לאדלקא בוצינא שרגין למנרתא. ומאן זכה להאי. יין דלא יתנסף לכוכבים ומזלות. דערב רב אינון יין דנתנסף לכוכבים ומזלות, ומנהון משומדים, מינים, אפיקורסים לעבירות שפכל התורה כלה.

ואחר שיהיו נקיים מתוך פסולת, יתקדשו לבית המקדש ביין לנסף על גבי המזבח, וזיתים להדליק מאור גרות למנורה. ומי זוכה לזה? יין שלא התנסף לכוכבים ומזלות. שערב רב הם יין שהתנסף לכוכבים ומזלות, ומקם משומדים, מינים, אפיקורסים, משומדים לעבירות שפכל התורה כלה.

וישראל דאתמר בהון ^(תהלים קכו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. עד דיהון דרוכין בין רגלייהו, בגלותא לא אתברירו מנייהו. ובגינייהו אמר דוד עליו השלום, ^(תהלים מט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ועלייהו אמר שלמה, ^(שיר השירים א) צאי לך בעקביי הצאן. ביצק"ב. דעליה אתמר, לגבי נחש הקדמוני דפתי לתנה, ^(בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. בתר דיפקון מן גלותא, נמשלים לתפוחים, ולכל ריחין טבין. כגוונא דמפקנו דמצרים, דכתיב ביה ^(שיר השירים ח) תחת התפוח עוררתיה.

וישראל שנאמר בהם, ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. עד שיהיו דרוכים בין רגליהם, בגלות הם לא נבררו מהם. ובשבילם אמר דוד, עליו השלום, ^(שם מט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ועליהם אמר שלמה ^(שיר השירים א) צאי לך בעקביי הצאן. ביצק"ב. שעליו נאמר אל הנחש הקדמוני שפתה את תנה, ^(בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. אחר שיצאו מן הגלות נמשלים לתפוחים ולכל הריחות הטובים, כמו שביציאת מצרים, שפתוב בה ^(שיר השירים ח) תחת התפוח עוררתיה.

פקודא בתר דא, להביא כפורים, ואבתריה

המצוה שאחר זו - להביא כפורים, ואחריה - להתנדות על

הבפורים, ואחריה - להתודות על המעשר. ובעלי המשנה מקשים על המעשר, שאם יהיה קדם לקיטתו, או אחר לקיטתו עשורו, כמו אתרוג, שנאמר בו באילן, הלך אחר חנטה. יש מי שאומר אחר בשול הפרות. ואתרוג מקצתו דומה לאילן ומקצתו לתבואה, שהם זרעים, שנאמר בהם שלאחר לקיטתו עשורו. שאילן אינו אלא עד אחר גמר בשולו.

ומשום כך תקנו המוציא ממקום שבשולו יפה, להוציא פת שרוף, אלא ממקום שהוא מטעם. וכך תבואה, אחר לקיטתו הוא כבשול פרות. וישאל משולים לאילן ולתבואה, שנאמר בהם (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך. וכך (דברים יח) ראשית גז צאנך תתן לו, שהם ישראל, שנאמר בהם (יחזקאל לה) ואתן צאני. וכך ישראל, קדש (קדש ישראל) ישראל לה' ראשית תבואתה, לאחר לקיטתו מן הגלות - עשור. ונקראו קדש לה'. וישראל נקראו אילן גדול ותקיף ובו מזון לכל. בו תורה, שהיא מזון למעלה. בו תפלה, שהיא מזון למטה. ואפלו למלאכים אין מזון אלא בישראל. שאם ישראל לא יתעסקו בתורה, לא היה יורד להם מזון מצד של התורה שנמשלה לעץ. זהו שכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. ולפרי, שהוא מצוה.

וכך התורה נמשלה למים, ואלה לאש, ולא היו יורדים מים מלמעלה, וחמה שהיא אש, לא היתה יורדת (מלמעלה) לבשל את פרות האילן, אלא בשביל ישראל, ומשום זה נאמר

להתודות על הבפורים, ואבתריה להתודות על המעשר. ומארי מתניתין, מקשים על המעשר, דאי יהא קדם לקיטתו, או אחר לקיטתו עשורו. כגון אתרוג, דאתמר ביה באילן, הלך אחר חנטה. אית מאן דאמר, אחר בשול הפירות. ואתרוג מקצתו דומה לאילן, ומקצתו לתבואה, דאינון זרעים, דאתמר בהון, דלאחר לקיטתו עשורו. דאילן לאו איהו, אלא עד אחר גמר בשולו.

ובגין דא, תקינו המוציא (דף קכ"א ע"א) מאתר דבשולו יפה. לאפקא פת שרוף, אלא ממקום שהוא מטעם. והכי תבואה, בתר לקיטתו, איהו כבישול פירות. וישאל, אינון משולים לאילן ולתבואה, דאתמר בהון (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך. והכי (דברים יח) ראשית גז צאנך תתן לו. דאינון ישראל. דאתמר בהון, (יחזקאל לה) ואתן צאני. והכי ישראל, (ירמיה ב) קדש (ג"א קדש ישראל) ליני' ראשית תבואתה, לאחר לקיטתו מן גלותא, עשורו. ואתקריאו קדש ליני'.

וישראל אתקריאו אילנא רבא ותקיף, ומזון לכלא ביה. ביה אורייתא, דאיהי מזונא לעילא. ביה צלותא, דאיהי מזונא לתתא. (ג"א לעילא) ואפילו מלאכין לית לון מזונא, אלא בישראל. דאי לאו דישראל יתעסקון באורייתא, לא הוה נחית לון מזונא, מסטר דאורייתא, דאמתילא לעץ, הדא הוא דכתיב, (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. ולא יבא, דאיהי מצוה.

והכי אורייתא אמתילא למינא. והני לאשא. ולא הוה נחית מינא מלעילא, וחמה דאיהי אשא, לא הוה נחית (ס"א מלעילא) לבשלא פירות האילן. אלא, בגין ישראל. ובגין דא אתמר בישראל, (שיר השירים ב)